

**Politica climatică sub masca drepturilor omului la
„Curtea Europeană a Schimbărilor Climatice”**

**Aspecte juridice, politice și economice ale litigiilor pe
probleme de schimbări climatice în fața Curții Europene a
Drepturilor Omului**

**Raport pentru Grupul ECR,
Parlamentul European, Bruxelles**

Dr Lucas Bergkamp, J.D., LL.M.

Katinka M. Brouwer, J.D., LL.M.

Bruxelles, 20 mai 2021

Rezumat

Cazul Duarte pe scurt

În cazul Duarte, șase persoane minore portugheze reclamă în fața Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) încălcarea „dreptului lor la viață și la viața de familie” de către 33 de țări despre care consideră că au adoptat politici climatice necorespunzătoare.

Minorii formulează o serie de cerințe, printre care se numără (1) o reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, (2) reduceri drastice ale exportului de combustibili fosili, (3) măsuri drastice pentru compensarea emisiilor asociate cu importul de produse și (4) măsuri pentru obligarea companiilor cu operațiuni internaționale să limiteze emisiile întregului lor lanț de producție.

În toate aceste domenii, emisiile trebuie reduse la zero pentru a face față „stării de urgență climatică”. Pe baza unei decizii favorabile a CEDO, aceștia vor putea ulterior să conteste în instanță, la nivel național, țările care nu depun suficiente eforturi pentru atingerea acestor obiective. Țările contra cărora a fost depusă reclamația vor fi obligate să respecte decizia pronunțată de Curte, deoarece nu există drept de apel.

Consecințe enorme pentru economie și democrație

Capacitatea de câștig a întregului sistem economic este în joc, întrucât costurile pe care companiile și țările le vor suporta pentru a îndeplini cerințele vor fi uriașe. Pronunțarea unei astfel de decizii va îngenuchea economia multor țări și vor apărea urmările a tot ceea ce presupune acest lucru.

Pe lângă impactul economic, unul dificil de supraestimat, implicațiile în ceea ce privește democrația și statul de drept sunt și ele enorme. Prin pronunțarea unei decizii în favoarea reclamantilor, politicile climatice vor fi eliminate permanent din procesul obișnuit al luării de decizii politice, prin care reprezentanții și administratorii aleși pot pune în balanță diferitele interese, pot evalua politicile și realiza corecțiile și ajustările corespunzătoare, după caz.

Partizanat, lipsă de imparțialitate și activism

Pare foarte probabil că minorii portughezi, de fapt pionii aduși în față de organizațiile care militează pe probleme climatice, vor câștiga într-adevăr acest proces. Pe baza unei serii de acțiuni și pronunțări, judecătorii CEDO au afișat o părtinire deosebită, despre care se poate spune cu siguranță că este dovadă de partizanat.

- **În primul rând**, această acuzație ar fi trebuit să fie respinsă imediat, având în vedere că ocolește complet procesul judiciar național. Deși aceasta este, de obicei, o cerință standard pentru procedurile din fața CEDO, acestei cauze i s-a acordat tratament preferențial pentru că este considerată o chestiune de „urgență”.
- **În al doilea rând**, la propria inițiativă, CEDO a extins plângerea înaintată de reclamantii minori, pentru ca aceasta să includă și „tortura”.

Conform Curții, desfășurarea unei „politici climatice necorespunzătoare” se pretează, aparent, echivalării cu tortura sau tratamentul inuman.

- **În al treilea rând**, judecătorii implicați în cauză au pronunțat deja decizii publice privind „existența de netăgăduit a unei urgențe climatice” care impune măsuri urgente, iar Președintele Curții, într-un discurs, a numit CEDO „Curtea Europeană a Schimbărilor Climatice”. De asemenea, a făcut și o serie de declarații încurajatoare cu privire la șansa de succes a „justiției climatice”, fapt care poate fi perceput ca o invitație deschisă lansată activiștilor climatici pentru a obține sprijinul Curții cu privire la demersurile lor de a-și impune politicile climatice visate asupra Europei și restului lumii.
- **În al patrulea rând**, CEDO a respins o cerere de intervenție, amplu justificată, din partea membrilor Parlamentului European preocupați de chestiune, iar această decizie de respingere nu a fost motivată. Aceeași soartă s-a abătut și asupra unui grup care are cunoștințe de specialitate în dreptul constituțional, precum și asupra unei organizații care critică politicile climatice și justificarea lor științifică. Cu toate acestea, au fost permise intervenții din partea unor organizații clar solidare cu reclamantii din această cauză.

Astfel, acest caz se aliniază cu o tendință existentă deja de o vreme, conform căreia judecătorii CEDO se folosesc de activism politic, iar acesta reprezintă o amenințare directă la adresa separării puterilor. Nu este garantată o audiere corectă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Drepturile omului ca pretext

Cazul Duarte ilustrează modul în care activiștii climatici au descoperit aliați în rândul judecătorilor partizani cu care au în comun o afinitate ideologică. Sub masca drepturilor omului, politicile climatice sunt reduse la un dictat judiciar ireversibil, căruia nu i se poate aplica niciun fel de control democratic. Autoritățile judiciare care dictează politica guvernelor alese democratic nu aplică legile, ci le fac ele însele. Judecătorii implicați nici măcar nu se deranjează să-și ascundă lipsa de imparțialitate.

Concluzie

Statul de drept și separarea puterilor trebuie restabilite. Este inacceptabil ca un tratat al drepturilor omului să fie folosit în mod abuziv de judecători pentru impunerea coercitivă a politicii climatice în țările Europei. Procesul decizional care ar trebui să aibă loc în arena politică este ținut ostatic, ceea ce subminează întregul model de guvernare democratică și erodează încrederea cetățenilor în guvernare. CEDO a devenit o instituție partizană care urmărește activ o politică, fără să aibă vreun drept în acest sens. CEDO trebuie să revină la principiile sale de protector al drepturilor omului, nu să devină o instituție care subminează democrația, politica și statul de drept.